

جایزه کتاب سال مهندس مهدی بازرگان

مراسم دومین دوره «جایزه کتاب سال مهندس مهدی بازرگان» از سوی بنیاد فرهنگی مهندس مهدی بازرگان برگزار شد و برگزیدگان دومین دوره جایزه کتاب سال آن مرحوم اعلام و از آن‌ها تقدیر شد. در دومین دوره این رویداد، آثار منتشرشده در سه حوزه «روشنفکری دینی»، «اصلاح فرهنگ استبدادی و بسط دموکراسی» و «تحولات و چالش‌های فرهنگی اجتماعی نسل جوان» مورد داوری قرار گرفتند.

در ابتدای این مراسم محمدجواد مظفر، عضو هیئت‌مدیره بنیاد فرهنگی مهندس مهدی بازرگان به مشکلات حوزه نشر و ممیزی و سانسور در این حوزه اشاره کرد. وی با اشاره به اینکه نهادسازی مهم‌ترین اقدام برای تقویت جامعه مدنی ایران است، گفت: «به همین دلیل بنیاد مهندس بازرگان تأسیس شد و با تلاش‌های اکبر بدیع‌زادگان موفق شد بیش از ۳۵ مجموعه از آثار مهندس بازرگان را منتشر کند و همین‌طور ۲۰ کتاب از آثار ارزنده نویسندگان نام‌آور دیگر نیز از سوی بنیاد فرهنگی مهندس بازرگان منتشر شده است.» در ادامه این مراسم پرستو سمردی، دبیر برگزاری جایزه کتاب سال مهندس بازرگان، در مورد عدم توجه کافی به وجهه فرهنگی و علمی مهندس بازرگان سخن گفت. براساس نظر هیئت داوران جایزه کتاب سال مهندس بازرگان، کتاب «دین و اخلاق محیط‌زیست: از تعارض تا اجماع هم‌پوش» نوشته دکتر ابوالقاسم فنیایی و دکتر سجاد بهروری و منتشرشده از سوی انتشارات دانشگاه مفید به‌عنوان کتاب سال در حوزه روشنفکری دینی برگزیده شد. همچنین کتاب «معمای استبداد و دموکراسی در ایران» نوشته دکتر نیما شجاعی و منتشرشده از سوی انتشارات طرح‌نو، به‌عنوان کتاب سال در حوزه «اصلاح فرهنگ استبدادی و بسط دموکراسی» انتخاب شد. کتاب «اندیشه‌های پیشرفت و تحولات جدید جامعه ایران» تألیف دکتر هادی خانیکی و منتشرشده از سوی نشر نی، در این بخش شایسته تقدیر شناخته شد. هیئت‌داوران کتاب «در ستایش عقل» ترجمه یاسر میردامادی و منتشرشده از سوی فرهنگ‌نشر نورادر بخش ترجمه شایسته تقدیر دانست. در این مراسم از محمد عبیدی سازنده مستند «ساکن خانه نارون» در مورد زندگی مهندس بازرگان نیز تقدیر به عمل آمد.

در ادامه نشست نیما شجاعی، نویسنده کتاب «معمای استبداد و دموکراسی در ایران» با اشاره به اینکه در این کتاب تلاش شده مواضع دموکراسی در ایران مورد بررسی قرار گیرد، گفت: «پژوهش‌های من که از زمان امیرکبیر تا کنون را مورد بررسی قرار داده، نشان می‌دهد پاشنه آشیل دموکراسی در ایران را باید در شکل جدیدی از نظریه توطئه دید که در روان‌پریشی و خودشیفتگی‌های سیاسی می‌توان آن را یافت. در این کتاب سعی شده بررسی شود که چرا فرهنگ سیاسی جامعه ایران که در زمان مشروطه مشارکتی بوده، تغییر کرده است.» در ادامه فنیایی نویسنده کتاب «دین و اخلاق محیط‌زیست: از تعارض تا اجماع هم‌پوش»، با اشاره به بحران جهانی محیط‌زیست که زندگی روزمره انسان‌ها را تحت تأثیر قرار داده است، گفت: «برای حل بحران محیط‌زیست راه‌حل‌هایی وجود دارد، یکی از این راه‌حل‌ها، اخلاق است.» وی افزود: «در اخلاق محیط‌زیست ما با دو چالش مواجهیم؛ یکی از این چالش‌ها ادیان ابراهیمی هستند. بسیاری از هواداران محیط‌زیست ادیان را متهم می‌کنند به اینکه به هواداران خود اجازه می‌دهند محیط‌زیست را تخریب کنند. چالش دیگر این است که محیط‌زیست یک بحران منطقه‌ای نیست. یک بحران فراگیر و جهانی است. بنابراین اگر بخواهیم راه‌حل‌ی پیدا کنیم باید مورد تأیید پیروان ادیان مختلف باشد.»

هادی خانیکی نیز در سخنانی با بیان اینکه در زندگی من سه جهان زیست اجتماعی و سیاسی، زیست فرهنگی و معرفتی و زیست علمی و پژوهشی وجود دارد، گفت: «من همواره در سال‌های زندگی‌ام تلاش کرده‌ام که این سه جهان را به هم ارتباط بدهم و این سه حوزه را در کنار هم داشته باشم. از زمانی که دانشجوی شدم و بعد به زندان افتادم و به زندگی چریکی پا گذاشتم دغدغه اصلی من دغدغه سیاسی بود. در آن زمان آنچه که از خود به‌دانشگاه تریق می‌شد، مسئله‌گرایی بود. بنابراین من همیشه به‌دنبال این بودم که مسئله ایران چیست و از منظر ارتباطات و توسعه به این مسئله نگاه کردم.» گفتنی است در این نشست تعدادی از چهره‌های فرهنگی و سیاسی از جمله علی‌رضا علوی تبار، مهندس توسلی، محمدحسین بنی‌اسدی، هادی خانیکی، مقصود فرستخواه، حبیب‌الله پیمان، علی محمودی، الهه کولایی، فریده غیرت، سیدحسین موسویان، حسین پایا، محمدجواد مظفر، مهدی معتمدی مهر و علی ملک‌پور حضور داشتند.

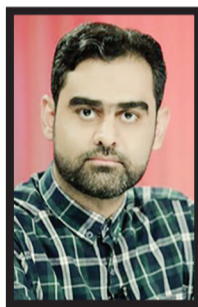
آینده قالیبیاف پس از ۱۱ اسفند

بررسی سناریوهای پیش روی رئیس مجلس یازدهم: آیا او متحدان سیاسی خود را تغییر می‌دهد؟

سمیه متقی

دبیر گروه سیاسی

امیرحسین تافتی:

اگر قرار باشد واقعا یک مجلس انقلابی به معنای واقعی کلمه شکل بگیرد برای رئیس مجلس باید از «مشهورات کاذب» عبور کرد و به ریاست افرادی کرد: حمید رسایی؛ علیرضا زاکانی، الیاس نادران، سیدمحمودنبویان

عملکرد و تصمیمات قالیبیاف و رویه‌ای که او در فضای سیاسی کشور از آن زمان که دیگر در جایگاه پاسدار و نیروی نظامی فعالیت نکرد و تلاش کرد چهره‌ای متفاوت، آن هم به‌عنوان بازیگر دنیای سیاست و سیاستمدار ایفا کند، می‌اندازیم؛ روندی که در انتخابات مجلس دوازدهم و در پی نتایج آن از افول جایگاه او هم در فضای جامعه و پایگاه رای مردمی و هم در میان اصولگرایان خبر می‌دهد؛ وضعیتی که در پی حواشی‌ای که در ماه‌ها و روزهای منتهی به انتخابات برای او رقم خورد و حالا با پایان انتخابات و رفتن او به مجلس دوازدهم نیز شایعاتی مبنی بر برنامهریزی و تلاش جریان «امنا» و «شریان» برای ایجاد چالش در تأیید اعتبارنامه‌اش آن هم به دلیل همین حواشی پیرامون خانواده‌اش را به همراه دارد و به نظر می‌رسد که این مخالفان به دنبال آن هستند که سرنوشتی همچون سرنوشت تاجگردون در مجلس یازدهم برای او رقم بزنند. البته در کنار این شایعات احتمال استعفای او از نمایندگی پیش از بررسی اعتبارنامه‌اش نیز به میان آمده و در پی ادامه این روند آینده سیاسی او را چه در جایگاه رئیس و نمایندگی مجلس و چه در پهنه سیاسی کشور یا هاله‌ای از ابهام روبرو کرده است.

ورود به سیاست

«من عرض می‌کنم به همه این قوا و به فرماندهان این قوا که این افراد در هیچ‌یک از احزاب سیاسی، در هیچ‌یک از گروه‌ها وارد نشوند. اگر ارتش یا سپاه پاسدار یا سایر قوای مسلحه در حزب وارد بشود، آن روز باید فاتحه آن ارتش را خواند. در حزب وارد نشود، در گروه‌ها وارد نشود، اصلاً تکلیف الهی-شرعی همه‌شما این است که یا بروید حزب یا بیایید ارتش باشید. مختارید از ارتش کناره‌گیری کنید بروید در حزب، میل خودتان، اما هم ارتش و هم حزب معنایش این است که ارتشی باید از ارتش‌اش دست بردارد، بازی‌های سیاسی باید توی ارتش هم وارد بشود، در هر گروهی که وارد هستید، باید از آن گروه جدا بشوید. ولو یک گروهی است که بسیار مردم خوبی هم هستند،

ولو یک حزبی است که بسیار حزب خوبی هست. لکن اصل وارد شدن در حزب برای ارتش، برای سپاه پاسداران، برای قوای نظامی و انتظامی وارد شدنش جایز نیست، به فساد می‌کشد اینها را و من عرض می‌کنم که کسانی که در رأس ارتش هستند و کسانی که در رأس سپاه پاسداران هستند، موظف هستند که ارتش را و سپاه را و سایر قوای مسلح را از احزاب کنار بزنند و اگر کسی در حزب هست، باید او را از ارتش بگیرد یا در آنجا یا در اینجا و همین‌طور سپاه پاسداران و همین‌طور سایر قوای مسلح باید وارد درجات سیاسی نشوند تا انسجام پیدا بشود. اگر وارد بشود بالاخره به هم خواهید زد خودتان را و بالاخره در مقابل هم خواهید ایستاد و نظام را به هم خواهید زد و اسلام را تضعیف خواهید کرد، تکلیف همه شما این است که با هم باشی بدون اینکه در یک حزب یا در گروهی وارد شده باشید، هر گروهی می‌خواهد باشد. باید شما مستقل بدون اینکه پیوند به یک گروهی داشته باشید مستقل باشید و از حزب‌الله تعالی شانه. (صحیفه امام خمینی، جلد ۱۶، ص ۱۱۱ و ۱۱۱)» این سخنان امام خمینی در طی همه‌سال‌های بعد از پیروزی انقلاب قرار بود مانع از آن باشد که خادمان کشور در ارتش و سپاه وارد رقابت‌های انتخاباتی بشوند. البته برای رفع این مشکل و حفظ احترام سخن رهبری بسیاری از چهره‌های نظامی پیش از ورود به انتخابات لباس نظامی‌گری را از تن در می‌آوردند. از جمله این افراد محمدباقر قالیبیاف است؛ چهره‌ای که از سن ۱۸ سالگی به سپاه پاسداران پیوست، در ۲۲ سالگی و در بحبوحه جنگ ایران و عراق به فرماندهی لشکر ۵ نصر خراسان منصوب شد و پس از پایان جنگ و در سال ۱۳۷۳ به فرماندهی قراگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء رسید و سه سال پس از آن با انتصاب مقام رهبری، فرمانده نیروی هوایی سپاه شد. البته نام محمدباقر قالیبیاف در افواه جامعه و عالم سیاست با کنار گذاشتن لباس نظامی‌گری پیش از انتخابات دوره نهم ریاست‌جمهوری به میان آمد اما اگر توفیق در تاریخ و جست‌وجویی در اخبار دهه پیش از آن داشته باشیم، این حضور، اولین نقش آفرینی او در پهنه سیاسی کشور نبود. پیش از این نام قالیبیاف به‌عنوان یکی از فرماندهان سپاه در میان امضاکنندگان نامه‌ای به چشم آمد که در جریان ناآرامی‌های کوی دانشگاه، دو سال پس از آغاز ریاست‌جمهوری سیدمحمد خاتمی (۱۳۷۸) با بیان اینکه «جناب آقای رئیس‌جمهور، اگر امروز تصمیم انقلابی نگریرد و رسالت اسلامی و ملی خودتان را عمل نکنید، فردا آن قدر دیر و غیرقابل جبران است که قابل تصور نیست. در پایان با کمال احترام و علاقه به حضرت‌عالی اعلام می‌داریم کاسه‌ی صبرمان به پایان رسیده و تحمل بیش از آن را در صورت عدم رسیدگی، بر خود جایز نمی‌دانیم»، به نقد عملکرد دولت پرداخته بودند. نامه‌ای که او ۱۴ سال بعد در مناظرات انتخاباتی اعلام کرد، نویسنده‌اش خودش بوده است. چنانچه او تصریح کرد: «حادثه سال ۱۳۷۸ که در کوی دانشگاه اتفاق افتاد، آن نامه‌ای را که نوشته شد، من نوشتم. بنده وقتی دانشجویان در کف خیابان به سمت بیت رهبری راه افتادند، فرمانده نیروی هوایی سپاه بودم. عکس من الان روی موتور ۱۰۰۰ چاپ هست. با حسین خاکی، ایستادم کف خیابان که کف خیابان را جمع کنیم، آن جایی که لازم باشد بیایم کف خیابان و چوب‌بازیم، چوب‌چوب‌زن‌ها هستیم؛ افتخار هم می‌کنیم». البته بنابر اظهار نظر حسن روحانی از رقبای انتخاباتی او در دوره یازدهم ریاست‌جمهوری، قالیبیاف در جریان ناآرامی سال ۱۳۸۲ دانشگاه‌های تهران و علامه طباطبائی نیز گفته بود: «دانشجویان بیایند تا ما گاز انبری برنامه داریم تا کار را تمام کنیم»، انتشار فایل صوتی سخنرانی قالیبیاف در یک جمع بسیجیان نشان داد او که در سال ۱۳۸۲ و آن حوادث در دانشگاه‌ها فرمانده وقت نیروی انتظامی بود، مجوز ورود به دانشگاه و حتی تیراندازی را به درخواست خود از شوراعالی امنیت ملی گرفته است.

انتخابات ریاست‌جمهوری نهم

انتصاب قالیبیاف از سوی رهبری به‌عنوان فرماندهی نیروی انتظامی کشور در سال ۱۳۷۹ و ایجاد سامانه پلیس ۱۱۰ و مدرنیزه کردن بخش‌های مختلف پلیس مانند پلیس الکترونیک و تجهیز پلیس ضدشورش و وسایل جدید در دوره مدیریت او موجب شد که نامش بیش از پیش در جامعه شناخته شود و همین هم سوای پاستورنشینی‌اش را به سر او انداخت و او پس از دوران اصلاحات در انتخابات ریاست‌جمهوری نهم با شعار «زندگی خوب برارنده ایرانی‌ها»

وقتی مجلس دهم را تحویل مجلس یازدهم دادیم، دلار ۱۵ هزار تومان بود ولی الان دلار به چند برابر رسیده است. کمتر کشوری در جهان در این زمینه با ایران قابل قیاس است. همین مجلس در قبال دولت آقای رئیسی کاملاً یک سکوت بودجه‌ای را در دستور کار قرار داد؛ به طوری که در طول سه سال بودجه دولت آقای رئیسی، سالانه ۵۰ درصد به مالیات اضافه شد. در طول همین ایام، به‌رغم اینکه پول‌های بلوکه‌شده برگشت، نفت تا شش برابر فروخته شد اما مشکلات اقتصادی مردم ادامه پیدا کرد؛ گرانی‌ها کمر مردم را شکست و ما دیدیم که مجلس فقط شعار داد. به خصوص آقایان هیئت‌رئیس در سال آخر اعلام کردند که ما باید نظام بودجه‌ریزی را اصلاح کنیم. این چیزهایی است که مردم می‌فهمند، مردم نمایندگان را وکیل اصلی خودشان برای رفع مشکلات می‌دانند. اگر انتخابات آزادتر بود، من معتقدم عملاً کسی از این مجلس رای نمی‌آورد اما متأسفانه ما می‌بینیم که شورای نگهبان یک نگاه کمی را در پیش گرفت و اعلام کرد ۷۰ درصد تأییدصلاحیت شدند اما متأسفانه بیش از ۹۰ درصد تأییدصلاحیت‌ها در پشت آره باطله قرار گرفتند؛ یعنی رای آنها کمتر از آره باطله بود. البته همین موضوع ضعف کارآمدی مجلس بر کاهش مشارکت هم تأثیر داشت. موضوع دوم، قدرت‌گیری افرادی تحت عنوان برهم‌زنندگان جلسات، توهین‌کننده، اتهام‌واردکننده... توسط همین جریان بود. این گروه‌ها جایگاهی را برای خودشان تعریف کردند و حاضر نشدند این جایگاه را در اختیار سران این جناح‌ها قرار دهند و آنها عملاً به یک گروه جدید تبدیل شدند. من معتقدم انتخابات مجلس دوازدهم، دوره

چهره‌های میانه‌رو اصولگرا برویم و گفت‌وگویی درباره آینده قالیبیاف داشته باشیم که در ادامه می‌آید:

یکی از موضوعات قابل توجه در باره انتخابات مجلس دوازدهم، کاهش چشمگیر پایگاه رای محمدباقر قالیبیاف بود. چه اتفاقی افتاد که بنده رای رئیس مجلس یک‌سوم شد و از یک میلیون و ۲۰۰ هزار در مجلس یازدهم به ۴۰۰ هزار در مجلس دوازدهم رسید؟

در این موضوع چند مسئله وجود دارد. موضوع اول ضعف کارآمدی مجلس بود که به‌طور طبیعی مسئولیت اصلی آن بر عهده هیئت‌رئیس مجلس بود. ما

فرهاد فخرآبادی، خبرنگار گروه سیاست: تکلیف بخشی از نمایندگان استان تهران برای دوره دوازدهم مجلس مشخص شده است. در این بین محمدباقر قالیبیاف که رای اول در انتخابات مجلس یازدهم را به خود اختصاص داده بود، بر ریزش رای بیش از ۸۰۰ هزار به رتبه چهارم سقوط کرد و عملاً او که برجسته‌ترین چهره در مجلس اصولگرا و به‌رغم خودشان انقلابی یازدهم بود، حالا در دل جبهه اصولگرایی شواهد خبر از افول جایگاهش می‌دهد. اینکه ادامه این مسیر چگونه خواهد بود؛ موضوعی است که موجب شد به سراغ حشمت‌الله فلاحت‌پیشه، استاد علوم سیاسی، نماینده مجلس دهم و از

نگاه
تحلیلگر

حشمت‌الله فلاحت‌پیشه رئیس کمیسیون امنیت ملی مجلس دهم:

گروه‌های فشار

پدرخوانده‌ها را شکست دادند